

Vårmöte i Umeå
8 · 9 · 10 april 2014

Riksförbundet Sveriges museer
och Riksantikvarieämbetet

Tell **me** **more**

Välkommen till Vårmöte 2014

För första gången lyfter Riksförbundet Sveriges museer och Riksantikvarieämbetet gemensamma frågor vid ett och samma möte. Vi sammanför alla våra kompetenser och lyfter blicken – vad kan vi lära av varandra och hur kan vi arbeta framgångsrikt under lång tid framöver? Genom exempel, problematisering och diskussioner på temat *Tell me more – nya berättelser, nya vägar* vill vi ta ett stort steg framåt.

Att Vårmötet sker just i Umeå är ingen slump. Umeå är i år kulturhuvudstad i Europa, och självklart vill vi ta pulsen på staden i norr som sjuder av kultur.

Tre fullmatade dagar

Dag 1 samlas alla till huvudsessionen och prisutdelningar. Dag 2 delar vi upp oss på två museer och åtta temaspår, bestående av 32 seminarier. Vi diskuterar och debatterar. Dag 3 återsamlas vi till en gemensam reflektion. Vi sammanfattar tendenser som framkommit i de olika spåren och prövar riktningen för framtiden.

Enkät till alla deltagare

”Vilka är vi då?” frågar vi oss i år, och låter kultursociologen Anna Lund från Linnéuniversitetet ge oss svaret. Alla deltagare fyller i en webbaserad enkät, som du får i samband med bekräftelsen på din anmälan till mötet. Anna Lund sammanställer svaren och drar slutsatser om vilka vi är och hur vi tänker kring vårt arbete. Det är viktigt att du tar dig tid att medverka i enkäten. Detta är ett unikt tillfälle att få veta vilka vi är som arbetar inom sektorn.

Alldeles klart är att vi i musei- och kulturarvsbranschen är mitt uppe i processer som på olika sätt berör frågorna; Vem kommer till tals? Vad berättar vi? Hur gör vi? Detta och mycket annat kommer att diskuteras på årets Vårmöte. Väl mött!

Tisdag 8 april

FÖRMIDDAG ÅRSMÖTEN FÖR FÖRENINGAR OCH NÄTVERK

- 8–11.30 **Nätverket för medicinhistoriska museer och samlingar** ... Medicinhistoriska museet
Kontakt: Lisa Sputnes Mouwitz, lisa.mouwitz@vgregion.se
- 10–12 **FRI, Friluftsmuseer i Sverige** ... Västerbottens museum
Kontakt: Henrik Zipsane, henrik.zipsane@jamtli.com
- 10–12 **Länsmuseernas samarbetsråd** ... Västerbottens museum
Kontakt: Nisse Hemmingsson, nisse.hemmingsson@telia.com
- 10–12 **Centrala museernas samarbetsråd** ... Umeå Folkets hus
Kontakt: Sophia Laurin, sophia.laurin@shmm.se
- 10–12 **Verksmuseerna** ... Umeå Folkets hus
Kontakt: Pernilla Klingofström, pernila.klingofstrom@posten.se
- 10–12 **ICOM** ... Umeå Folkets hus
Kontakt: Stefan Bohman, stefan@strindbergsmuseet.se
- 10.30–12 **Genus i museer** ... Umeå Folkets hus
Kontakt: Eva Hult, eva.hult@maritima.se

- 13.00 Vårmötet öppnar** ... Umeå Folkets hus
Välkomstord av Riksantikvarie Lars Amréus och Riksförbundet Sveriges museers ordförande Robert Olsson. Umeå kulturhuvudstads konstnärlige ledare Fredrik Lindegren deltar. Moderator för dagen är journalisten Lena Sundström.
- 13.15 Årets museum och Förtjänstmedaljen**
Kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth talar och delar ut pris till Årets museum 2014 samt Riksantikvarieämbetets hedersutmärkelse Förtjänstmedaljen.
- 13.50 Vad är det för tid vi lever i?**
Lena Sundström, journalist och vårmötets moderator, reflekterar över livet i världens modernaste och trendkänsligaste land.
- 14.20 Vilka är vi?**
Anna Lund, fil dr och kultursociolog vid Linnéuniversitet i Växjö, presenterar resultaten från den studie alla mötesdeltagare har uppmanats delta i.
- 14.50 Paus med kaffe och mingel**
- 15.30 Vem vill berätta min historia?**
Josette Bushell Mingo, konstnärlig ledare vid Tyst teater i Stockholm, deltar aktivt i debatten om representation och tillhörighet och frågar "Varför blir vissa berättelser aldrig berättade?" Hur fungerar subjektivt tänkande och vad blir konsekvenserna? Vad händer när de bortglömdas historia slår tillbaka? På engelska.
- 16.15 Gemenskaper och mångfald**
Christer Björkman, "Mr Melodifestival" samtalar med moderator Lena Sundström om begreppen gemenskaper och mångfald, och hur de förhåller sig till varandra.
- 16.50 Prisutdelning**
Föreningarna FUISM, Forum för utställare samt UE forum delar ut pris till Årets pedagogiska projekt, Årets utställning samt Årets guldpris.
- 17.10 Avslutning**
- 17.45 Busstransport från Umeå Folkets hus** för de som har föranmält skjutsning till Bildmuseet.
- 18.00–22.00 Mingelmiddag på Bildmuseet, Konstnärligt campus**

Onsdag 9 april

08.30–17.00 Välj mellan åtta temaspår. Varje spår består av fyra seminarier med en moderator som leder samtal och diskussioner under dagen. Seminarierna håller en ämnes- och professionsöverskridande profil och är diskuterande och reflekterande. Plats: Västerbottens museum och Bildmuseet. Förmiddagsfika, lunch och eftermiddagsfika serveras på respektive museum.

17.30 Riksförbundet Sveriges museers årsmöte på Västerbottens museum. Alla välkomna. Sedvanliga årsmötesförhandlingar samt information om riksförbundets visionsarbete och utredningen om nationella museipolitiska mål.

17.30 Idétorg på flera scener på Västerbottens museum

18.30 Mingelmiddag på Västerbottens museum

- TIPS NÄR DU VÄLJER SPÅR OCH SEMINARIER:**
- 1 Börja med att titta på de åtta spårubrikerna. Vad är mest intressant för dig?
  - 2 Bilda dig en uppfattning om de enskilda seminarierna genom seminarietitlarna. Läs därefter fördjupning på följande sidor. Numreringen hjälper dig att hitta rätt.
  - 3 När du gjort dina val, markera dina seminarier med kryss. Vips har du hela bilden klar!

SPÅR TEMA	1 Konsten att berätta och engagera	2 Att berätta om en plats och med en plats	3 Delat skapande	4 Kulturpraktik och kulturpolitik
MODERATOR	MÅRTEN JANSSON, FRILANSJOURNALIST	HELENA WANGEFELT-STRÖM MUSEOLOGI, UMEÅ UNIV	TED HESSELBOM MUSEICHEF, SIGTUNA	EVA CARRON BITR LÄNSRÅD, VÄSTERNORRL
08.30–10.00	Utställningsmediets möjligheter 1:1	Digitala gestaltningar – på gott och ont? 2:1	Diagnosen som tillgång 3:1	Styra och ställa – om ansvar och mod hos politiker och professionella 4:1
10.30–12.00	Att nå ut och nå fram 1:2	Konsten att gestalta platsers berättelser 2:2	Nya gemenskaper 3:2	Samverkansmodellen – hot eller möjlighet? 4:2
13.30–15.00	Varför jag hade min ateljé på en flyktingförläggning 1:3	Från kult till kulturhistoria, och tillbaka 2:3	Digitala möjligheter 3:3	Bevarandearbetet – mellan samhällsuppdrag och forskning 4:3
15.30–17.00	Kvinnohistoria, genusper- spektiv och demokratiskt berättande 1:4	Stigmatisering av platser 2:4	Var går gränsen? 3:4	Att vara där det händer – kan Flashback ge backlash? 4:4

SPÅR TEMA	5 Vilka är vi?	6 Urval och insamling	7 Att delta i samhälls- omvandlingar	8 Mångfaldens utmaningar
MODERATOR	BIRGITTA ELFSTRÖM RIKSANTIKVARIÉÄMBETET	JAN TURPINEN RIKSANTIKVARIÉÄMBETET	MALIN RÖNNBLOM CENTR F GENUSSTUDIER, UMU	NADIA IZZAT RIKSUTSTÄLLNINGAR
08.30–10.00	Leda mångfald 5:1	Vad ska med? 6:1	Kulturhistoria som stöd och kritik. Exempel: klimat och konsumtion 7:1	Att presentera och att representera 8:1
10.30–12.00	Expert och aktivist? 5:2	Delaktigheter och polysemantik 6:2	Landsbygden och den nationella självbilden – om konsekvenser för kulturmiljö och människor 7:2	Kan sorg ärvas? 8:2
13.30–15.00	Närminne och glömska – ett träningsprogram! 5:3	Är det ute att samla? 6:3	Peak 'bilsamhälle' – ska vi börja minnas? 7:3	Bilden av Sverige då och nu 8:3
15.30–17.00	Professionsforskning, behövs den? 5:4	Hack 6:4	Skapelsens krona – om gränsen mellan djur och människa 7:4	Att sänka våra trösklar – hur när vi framgång i funktions- hinderpolitiken? 8:4

SPÅR 1

Konsten att berätta och engagera

I detta pass fördjupar vi oss i hur man berättar en historia så att den berör, är relevant för besökaren och samtidigt uppfyller våra uppdrag. Påverkar formen berättelsen? Vi talar också om hur en samtida blick på historien kan ladda kulturarvet med kraft att förändra samhället. Dessutom går vi på djupet med konsten att berätta.

1:1 Utställningsmediets möjligheter

Kan man använda berättandets linjära språk i ett tredimensionellt utställningsrum? Museernas läsning vid berättelsens form. Utställningsrummets funktion och arkitekturens narrativa möjligheter. Samtal om utställningsmediets möjligheter. I samarbete med UE Forum.
Kerstin Smeds, Umeå universitet
Fritz Halvorsen, utställningsarkitekt
Pia Cederholm, utställningskritiker

1:2 Att nå ut och nå fram

Berättelsers förmåga att följa med hem. Den muntliga berättelsens styrka och räckvidd. Vad är effektiv kommunikation? Hur kan vi skapa kreativ kommunikation i olika kanaler och medier? Från kommunikationsplanering till välfylld vernissage.

Johan Lindblom, Västarvet,
Gunilla Nordlund, Sveriges Radio, Umeå.
Marianne Folkedotter, Västerbottens museum

1:3 Varför jag hade min ateljé på en flyktingförläggning

Konstnären Knutte Wester skildrar samhällets otillräckligheter genom att flytta sin verksamhet till barnhem eller flyktingförläggningar och arbeta tillsammans med människor som på olika sätt drabbats av systematisk orättvisa.

Knutte Wester, konstnär

1:4 Kvinnohistoria, genusperspektiv och demokratiskt berättande

Livrustkammaren har nyligen visat två utställningar om mäktiga kvinnor där kön, sexualitet och genus har problematiserats. Men vad är skillnaden mellan ett integrerat genusperspektiv och att ha mans- kontra kvinnofokus i en utställning? Kvinnohistoriskt museum i Umeå skapar sin verksamhet utifrån ett uttalat köns- maktsperspektiv. Vad innebär det för ett museum att drivas utifrån ambitioner att förändra i samhället? På seminariet diskuteras olika förutsättningar att arbeta med genusperspektiv och demokratiskt berättande. I samarbete med JÄMUS/Historiska museet och föreningen Genus i museer.

Malin Grundberg, Livrustkammaren
Maria Perstedt, Kvinnohistoriskt museum

SPÅR 2

Att berätta om en plats och med en plats

Att berätta om en plats har aldrig varit enkelt, men med tiden har det blivit ännu mer komplicerat. Ett reflekterande synsätt har gett kunskap om att perspektiv och berättelser är många. Här finns en potential att öka angelägenheten i det vi är satta att göra. Hur tar vi nästa steg och ökar vår förmåga och medvetenhet om, och ansvarstagande för, vad som kan berättas med platsen?

2:1 Digitala gestaltningar – på gott och ont?

Seminariet utforskar hur vår syn på kulturhistoriska platser och föremål påverkas genom användandet av digital teknik. Tekniken är i sig själv inte neutral. Kan digital visualisering i 3D öka insikt och kunskap om hur en plats, byggnad eller företeelse såg ut, eller innebär tekniken ett begränsande och bara häftiga effekter? OBS! Seminariet hålls på engelska.

Finn Arne Jørgensen, Umeå universitet
Anna Foka, Umeå universitet

2:2 Konsten att gestalta platsers berättelser

Hur kan gestaltning ge djup åt platsers berättelser och minnen? Ta del av hur konstnärer, stadsarkeologer och arkitekter har arbetat tillsammans för lyfta fram platsers historiska och samtida berättelser i stadsutveckling. Seminariet ger exempel på hur rivningarna av bostadsområden i Kiruna, arkeologiska utgrävningar i Kalmar och alternativa samrådsprocesser i Umeå har lett fram nya berättelser som i grunden har påverkat utformningen av offentliga rum. I samarbete med Statens konstråd.

Magdalena Malm, Statens konstråd
Suzanne Pluntke, Boverket
Stefan Larsson, projektet Kvarteret Valnötsträdet, Kalmar
Ingo Vetter, projektet Gruvstadsparken, Kiruna

2:3 Från kult till kulturhistoria, och tillbaka?

Synen på kyrkorummet och den kyrkliga konsten är mångfaldig och har förändrats över tid. Somliga förstår det som ett kultorum med föremål som minner om Guds existens, andra som ett rum som ger kunskaper eller existentiell förankring i ett sekulariserat samhälle. Vilka värden handlar det om? Är samhällets anspråk på kyrkorna rimliga, hur skapar vi delaktighet i förvaltningen – och vem är det egentligen som bryr sig?

Cecilia Lindhé, Umeå universitet
Ann-Catherine Eriksson, Umeå universitet
Lotta Eriksson Kockum, Riksantikvarieämbetet
Inga-Lena Arvidsson, Svenska kyrkan

2:4 Stigmatisering av platser

Hur påverkas människor av att växa upp på en plats som alla talar illa om? Men det finns alltid andra berättelser. Kan vi som arbetar inom området museer och kulturarv tillsammans med forskare, folkbildning, teater och andra grupper ge plats åt dessa röster? Och vad händer när vi gör det?

Maria Wallström, forskare

Reine Lööf, regissör

Ann Nilzén, Länsmuseum Gävleborg

SPÅR 3

Delat skapande

Spåret behandlar möjligheterna och begränsningarna i att bjuda in till medskapande vid våra institutioner. Syftet är ofta att synliggöra, nå nya publikgrupper och få in nya perspektiv i verksamheten. Här presenteras och diskuteras erfarenheter, metoder och verktyg. Hur bjuder vi in? Hur tar vi emot den nya kunskapen och vem blir avsändare? Hur skapar vi en långvarig relation? Var börjar och slutar vårt ansvar?

3:1 Diagnosen som tillgång

En funktionsnedsättning kan också vara en funktionsförmåga – som i sin tur kan vara en fantastisk tillgång när det gäller att se saker på nya sätt, ur nya och annorlunda perspektiv. I seminariet ges exempel på hur utställningsproduktion och teaterarbete kan fungera som metoder och verktyg för att lära känna sig själv och sin historia.

Ingela Jönsson, Länsmuseum Gävleborg

Eva Jalmar, Ålleteatern

3:2 Nya gemenskaper

I seminariet diskuteras vi värdet av delaktighetsinsatser på museer och kulturinstitutioner. Utgångspunkt blir två projekt, ett riktat till SFI-studerande och ett som riktar sig till flyktingbarn. Vilka värden har samskapandet för deltagarna och för museet? Hur ser visionerna ut för projektet, och hur vet vi om vi uppnått dem? Delaktighetsprojekt är ofta exklusiva – hur kan insatser med delaktighetskaraktär få större räckvidd och nå fler?

Carl-Johan Markstedt, Nobelmuseet

Petter Ljunggren, Historiska museet

Susanna Zidén, Historiska museet

3:3 Digitala möjligheter

Idag förväntar sig människor att de ska få engagera sig och bidra med sina perspektiv och berättelser. Seminariet "Digitala möjligheter" undersöker utifrån konkreta exempel vad som händer när institutioner öppnar upp och låter människor bidra. Vilka berättelser vill människor berätta? Är det viktigt och relevant för museer och arkiv att ägna sig åt att lyssna? I samarbete med FUISM.

Sophie Jonasson, Riksantikvarieämbetet

Karin Holmgren, Folkrorelsearkivet i Västerbotten

Jeanette Gimmerstam, Österlens museum

3:4 Var går gränsen?

Vi har hört det förr; vi måste öppna upp våra institutioner. Vi måste gå ifrån att skapa en passiv publik till att skapa aktiva producenter. Vilka möjligheter respektive utmaningar innebär detta? Och vilket ansvar ska vi ta för de nya producenternas produkt?

Mattias Kästel, Världskulturmuseet

Dragan Mitic, projektledare Dömda

Lin Annerbäck, Stockholms stadsmuseum

SPÅR 4

Kulturpraktik och kulturpolitik

Sveriges demokratiska modell bygger på ett samspel mellan olika aktörer. I detta spår diskuterar vi hur trender inom mediavärlden och kunskapsutveckling inom forskningen påverkar och hur relationerna mellan förvaltning och politik kan ordnas. Hur mötas och lyssnas, och undvika falsk konsensus?

4:1 Styra och ställa – om ansvar och mod hos politiker och professionella

Ansvaret för styrning handlar både om att vilja gå tillräckligt långt och att känna styrningens gränser. Det handlar också om modet att vilja och våga styra, och om respekt och öppenhet. Men om de professionella vet bäst själva och politiken styrs mer av ideologi än kunskap finns kanske inte förutsättningarna för detta. Kan politikerna hantera kritiska synpunkter från oss professionella? Vilka är våra skyldigheter?

Martin Andréén, Region Skåne

Ylva Blank, Göteborgs stadsmuseum

Åsa Hallén, Värmlands museum

Anders Lidström, Umeå universitet

Amanda Lind, MP, Härnösands kommun

Inga Göransson, C, Länsmuseernas samarbetsråd

4:2 Samverkansmodellen – hot eller möjlighet?

Verksamhetsstyrningen och organisationen inom den kulturpolitiska förvaltningen är i förändring. Men än har inte några större förändringar skett i hur de statliga bidragen fördelas mellan och inom regionerna men det är en idé som börjat slå rot. Kulturarv nämns som ett tänkbart område för omprioritering men det finns de som ser en motsättning mellan museer och ett brett kulturutbud i hela länet. Finns det ett hot mot kulturarvsarbetet om medlen omprioriteras? Är det institutionella kulturarvsarbetet för osynligt?

Roger Blomgren, Borås högskola

Conny Brännberg, Västra Götalandsregionen

Mikael Cullberg, Länsstyrelsen Västra Götaland

Staffan Forssell, Statens Kulturråd

Philip Johnsson, Värmlands museum

Ulrica Grubbström, Västerbottens museum

Märta Molin, Landstinget Västernorrland

Jan Nordwall, Sveriges Hembygdsförbund

4:3 Bevarandearbetet – mellan samhällsuppdrag och forskning

Musei- och kulturmiljöarbetet ska utvecklas i takt med samhället. Seminariet undersöker relationen mellan forskning, kulturförvaltning och samhällsuppdrag. Hur kan humanistisk forskning i dag bidra till att stärka myndigheternas och museernas arbete för att nå målen för kulturpolitiken? Frågan belyses av personer med olika erfarenheter i en paneldiskussion.

Alexander Gill, Riksantikvarieämbetet

Richard Pettersson, Umeå universitet

Helena Kåberg, Nationalmuseum

Catharina Nolin, Stockholms universitet

Ola Andersson, Andersson Arfwedson arkitekter AB

Anna McWilliams, Södertörns högskola

4:4 Att vara där det händer. Kan Flashback ge backlash?

Under de senaste två decennierna har världen gått från att vara analog till att bli digital. Det är en kraftfull förändring, som inte bara påverkar våra metoder för att kommunicera, utan på många sätt ändrar vår syn på vad som är en rimlig interaktion med organisationer och privatpersoner. Idag finns forum som Flashback, med tusentals inlägg i brännheta ämnen inom historia, men institutionerna lyser med sin frånvaro. Är det bra eller dåligt? Hur möter vi en generation unga som inte förstår eller ser poängen med de traditionella gränssnitten?

Martin Ericsson, spel- och mediautvecklare

Joakim Jardenberg, Helsingborgs kommun

Henrik Summanen, Riksantikvarieämbetet

SPÅR 5

Vilka är vi? Vilken roll tar vi?

En förutsättning för att utvecklas som människa och som institution är att lära känna sig själv. Hur påverkar vi och hur påverkas vi av den historia arbetskamrater och institutioner bär på? Att få syn på sina blindade fläckar är en utmaning för de modiga.

5:1 Leda mångfald

Hur kan chefer arbeta genusmedvetet och mångfaldigt? Var ska krutet läggas på utveckling? Är det nödvändigt att just chefen är utbildad i genus och mångfald? Utbildningen Leda mångfald för museichefer genomfördes under 2012/2013. Nu möts några av deltagarna i ett samtal kring vad utbildningen gav. Hur arbetar de nu med genus och mångfald i sina verksamheter? Och varför? I samarbete med Riksställningar, Jämus/Historiska museet, Livrustkammaren Genus i museer. I samarbete med JÄMUS/Historiska museet, Riksställningar och föreningen Genus i museer.

Ann Follin, Tekniska museet

Ingemar Arnesson, Varberg

Lillian Rathje, Murberget

Åsa Marnell, Livrustkammaren, Skokloster slott med stiftelsen Hallwylska museet.

5:2 Expert och aktivist?

Vi som arbetar med museer och kulturarv är engagerade i våra yrken och ämnen, men också i samhället. När objektiva fakta kan ifrågasättas, är det då fritt fram att vinkla och välja för de goda syften vi tror oss arbeta för? Vad händer när vi glider emellan rollerna som expert och aktivist? Hur berättar vi om komplexa sammanhang och analyserar trender och tendenser när engagemanget är stort? Vi jämför det politiskt aktiva 1970-talet med dagens situation.

Olle Näsman, Umeå universitet

Sten Rentzhog, tidigare länsmuseumchef Jamtli

Samuel Thelin, Malmö museer

Anna Molin, Länsstyrelsen Västernorrland

5:3 Närminne och glömska – ett träningsprogram!

Det är många institutioner som har uppdraget att förvalta det kollektiva minnet. Ett av motiven till insamlandet är att vi ska kunna lära av tidigare exempel. Men hur fungerar närminnet inom minnesinstitutionerna själva? Seminariet handlar om kunskapsöverföring och undersöker hur minnen och kunskap kan tas om hand och överförs från dem som var med när det hände.

Lena Bergils, pensionerad länsantikvarie

Per Dahl, Riksantikvarieämbetet

Lars Thor, pensionerad landsantikvarie

Ylva Waldemarson, Södertörns högskola

5:4 Professionsforskning, behövs den?

Il detta seminarium fördjupas aspekter av yrkeslivets sociokulturella dimensioner och praktiker från föreläsningen dag ett. Detta görs i samtal med företrädare för arbetsgivare, fack, utbildning, forskning, analysmyndighet och politik. Vad kan den kultursociologiska forskningen bidra med kring bland annat rekrytering och professionella ideal?

Anna Lund, Linnéuniversitet Växjö

Karin Linder, fackförbundet DIK

Erik Peurell, Myndigheten för kulturanalys

Peder Alex, Umeå universitet

Lotta Israelsson, Riksantikvarieämbetet

Johan Hegardt, Statens historiska museer

SPÅR 6

Urval och insamling

Grunden för våra verksamheter idén att bevara. Samtidigt som det är kulturarvssektorns uppdrag och kännetecken möter vi praktiska problem i vardagen. När vi bestämmer oss för att samla – vad grundar sig valen på, och av vem? Är det etiskt och moraliskt försvarbart att rensa och ge plats och annat? I fyra seminarier tar vi pulsen på samlingar, medskapande i samlingsarbetet, frågan om gallring och hur vi kan förenkla för besökarna att ta del av allt som finns bevarat.

6:1 Vad ska med?

Här reflekterar vi kring praktiken och vilka (ofta outtalade) omständigheter som påverkar insamling och hantering av museiföremål. Hur kan historien speglas på ett så rättvisande sätt som möjligt? När det gäller fornlämningar är urvalskriterierna tydligt utpekade i kulturmiljölagen, men vilka konsekvenser får det? Hur kan praktiken kring värdering och urval utvecklas?

Adriana Muñoz, Världskulturmuseet
Anna-Lena Olsson, Riksantikvarieämbetet
Cissela Génetay, Riksantikvarieämbetet
Ulf Lindberg, Riksantikvarieämbetet

6:2 Delaktigheter och polysemantik

Medskapande i samlingsarbetet är i ett museihistoriskt perspektiv relativt nytt och museerna arbetar på olika sätt med dialog och delaktighet. Hur påverkar dialogen samlingsarbetet? Vilka berättelser kommer fram och vilka berättelser berättar vi inte (än)? Museernas digitala data står på tur att göras mer användbar och öppen för besökare att bidra till. Vad innebär det i teori och praktik. I samarbete med Samtidsdokumentation Sverige.

Tove Framback, Naturhistoriska riksmuseet
Åsa Stenström, Västerbottens museum
Fredrik Svanberg, Historiska museet

6:3 Är det ute att samla?

Om museisamlingen, historiskt och i framtiden. Har föremålets status en annan betydelse idag än för 50 år sedan? Hur har samlingsarna speglat sin samtid? Diskussion om den svåra konsten att gallra och hur vi samlar inför framtiden.

Bengt Wittgren, Murberget
Clara Åhlvik, Göteborg
Fredrik Svanberg, Statens historiska museer
Karin Tetters, Armémuseum
Mats Persson, Riksförbundet Sveriges museer

6:4 Hack

I ett "hack" samlas dataanvändare för att laborativt bearbeta digital information kring ett gemensamt tema. I anslutning till Värmötet deltar aktörer i ett "ArkHack" för att koppla ihop och presentera digital kulturarvsdata från olika källor. Syftet är att utveckla infrastrukturen för information som rör arkeologi, kulturmiljö och kulturarv. Deltagarna ska försöka hitta nya sätt att meningsfullt länka ihop våra respektive datamängder som öppna länkade data på den semantiska webben, hitta nya sätt att navigera, presentera data och även utveckla tankar kring potentiella applikationer. På seminariet presenteras tillvägagångssättet och resultatet i "ArkHack".

Marcus Smith, Riksantikvarieämbetet

SPÅR 7

Samhällsomvandlingar

Vi vill gärna att museer och kulturarv ska betyda något för samtidens stora händelser och skeenden, men vilka kan och ska vi engagera oss i, och hur ska vi arbeta? En väg är att peka på de negativa konsekvenserna för det egna arbetsområdet. En annan är att ge människor kunskaper och perspektiv eller till och med visa på alternativa tolkningar och framtider.

7:1 Kulturhistoria som stöd och kritik – exempel: klimat och konsumtion

Idag finns det verktyg som ger forskare betydande insikter i hur mänskligheten har påverkat sin omgivning sedan stenåldern. Databasen SEAD (Swedish Environmental Archaeological Database) innehåller mängder av data kring fröer, vedslag, insekter och andra växter och djur. Informationen kan ge oss en bild av samverkan mellan kultur och natur. Men är det huvudsakligen i denna mätbara värld som humaniora och naturvetenskap kan mötas, eller finns bättre angreppssätt?

Henrik Summanen, Riksantikvarieämbetet
Phil Buckland, Umeå universitet
Mattias Hagberg, journalist

7:2 Landsbygden och den nationella självbilden – om konsekvenser för kulturmiljö och människor

Fler människor än någonsin bor i städer, och följaktligen avfolkas landsbygden. Det får många olika konsekvenser och inte minst för kulturarvet. Antikvarier, forskare och journalist diskuterar vad som är långsiktigt hållbart och om vi bör tänka om. Har enstaka kultursatsningar i glesbygden överskattats? Kan de nationella målen för kulturmiljöarbetet uppnås och vad krävs för att göra en plats med höga kulturvärden till en turistdestination? Passar landsbygden och dess befolkning inte längre in i vår nationella självbild?

Dieter Müller, Umeå universitet
Madeleine Eriksson, Umeå universitet
Bo Sundin, Länsstyrelsen Västerbotten
Anders Esselin, journalist och biolog
Urban Gelfgren, Västerbottens museum

7:3 Peak 'bilsamhälle' – ska vi börja minnas?

Är det rätt tid att börja minnas bilsamhället för att skapa en ny framtidskompass för hur vi kan tänka, konsumera och transportera? Vad ska sparas och vad ska berättas om bilsamhället? Varför är det viktigt att börja minnas det som ännu fungerar och dominerar?

Johnny Hedman, Trafikverket
Tomas Olsson, Västra Götalandsregionen
Robert Sjöo, Trafikverket
Jonas Fröberg, Svenska Dagbladet

7:4 Skapelsens krona – om gränsen mellan djur och människa

Vi människor har en tendens att se oss som separerade från omvärlden. En del av förklaringen till nutidens miljöproblem kan sökas här. Gränserna mellan människa-natur-teknologi är dock inte så självklara som de kan verka. Om vi istället för att sätta människan i centrum utgår från att människor och djur är beroende av – och definieras – i förhållande till varandra får vi ett nytt synsätt. Hur ser relationen ut mellan människor och djur idag, och hur har den förändrats över tid?

Niklas Cserhalmi, Arbetets museum

Karin Svae, Sörmlands museum

Christina Fredengren, Riksantikvarieämbetet

Karin Dirke, Stockholms universitet

Magnus Linton, journalist

SPÅR 8

Mångfaldens utmaningar

Våra kulturarvsinstitutioner har i uppdrag att spegla mångfalden i vårt samhälle – både idag och historiskt. För de flesta är det en självklarhet att se mångfald och jämställdhet som något positivt och som ett centralt kriterium i en demokrati. Men är detta främst abstrakta värderingar? Hur gör vi för att uppnå verklig mångfald i praktiken?

8:1 Att presentera och att representera

Vad krävs för att inkludera människor och perspektiv som varit uteslutna ur den stora berättelsen? Hur hanteras mångfaldsperspektiven inom en minoritetsgrupp? Utifrån innovativa projekt diskuteras delaktighet på djupet; resandefolket, synliggörandet av samiska HBTQ-personer och arbete tillsammans med romer. Ett seminarium om maktrelationer, tillit och lyhördhet.

Bagir Kwiek, Göteborgs stadsmuseum

Kristina Lindholm, Bohusläns museum

Elfrida Bergman och Sara Lindquist, Queering Sápmi

Richard Magito Brun, Kulturgruppen för resandefolket

8:2 Kan sorg ärvas?

Det frågade sig konstnären Katarina Pirak Sikku när hon började studera rasbiologiska institutets undersökningar av samer från 1900-talets första hälft. Hon granskade arkivmaterial och intervjuade människor som blev utsatta för fotografering, mätning och införda i rasbiologiska institutets listor. I det här seminariet samtalar hon med Bildmuseets chef Katarina Pierre om sin konstnärliga bearbetning av det historiska materialet. Samtalet sker i hennes pågående utställning Nammaláhpán på Bildmuseet.

Katarina Pirak Sikku, konstnär

8:3 Bilden av Sverige då och nu

Kulturmiljöområdet och museerna har haft i ambitionen att skapa en nationell identitet. Trots att Sverige alltid varit ett land med invandring och utvandring har bilden av homogenitet upprätthållits. Hur förhåller sig nya historieskrivningar till traditionella nationella stereotyper? Historiska museet har producerat utställningen "We Call them Vikings" som turnerar på tre kontinenter. Malmö museer vill i projektet Kvinna 100 synliggöra immigrantkvinnors liv de senaste hundra åren och därmed göra historia angelägen för fler. Hör om två projekt som visar att många perspektiv saknas i den stora berättelsen om kända historiska sammanhang.

Eva Hansen, Malmö museer

Katty Hauptman, Historiska museet

8:4 Att sänka våra trösklar – hur når vi framgång i funktionshinderspolitiken?

Vi ska, vi vill – men hur går det? Om funktionsnedsattas möjlighet till delaktighet. Både nationellt och internationellt har ambitionen höjts för att skapa en samhällsgemenskap med mångfald som grund. Ett av målen för funktionshinderspolitiken är att människor med funktionsnedsättning blir fullt delaktiga i samhällslivet. Möjligheten att delta i kulturlivet ska förbättras. Vad är avgörande för att samhället ska utvecklas i denna riktning? Vilka är de största utmaningarna för oss?

Fabian Mebus Riksantikvarieämbetet

Karin Westling, Kulturrådet

Diana Chafik, Upplandsmuseet

Liselotte Jansson, Alzheimerfonden

Mikael Wahldén, Handisam

Torsdag 10 april

08.30 Samling för summering och reflektion.
Tell me more – nya berättelser, nya vägar: vad är det vi ska berätta om i framtiden? Vilka metoder står till vårt förfogande? Hur förmedlar vi, och vad? Tankar om det gemensamma Värmötet.
Lars Amréus, Riksantikvarie
Robert Olsson, ordförande Riksförbundet Sveriges museer
Claes-Uno Frykholm, särskild utredare

09.30 Kaffe och macka.

WORKSHOPS OCH UTFLYKTER. VÄLJ MELLAN:

- 10.15–12 Guitars. The museum.**
En privat, exklusiv och stor gitarrsamling ryms i stadens nya mötesplats för musik. Här samsas museet med klubbbliv, musikstudios, musikbutik och restaurang. Möt Fredrik Fagerlund som är verksamhetsansvarig.
- 10.15–12 Bildmuseet**
Få en inblick i Bildmuseets verksamhet och tillkomsten av ett helt nytt konstnärligt campusområde där konsthallen är det publika hjärtat. Bildmuseet har under 30 år utvecklats till en av Sveriges mest intressanta scener för samtida konst och bildkultur. Såväl verksamhet som arkitektur har nominerats till flera priser under det senaste året, bland annat Council of Europe Museum Prize och Kaspar Sahlin-priset. Den nya museibygnaden är ritad av Henning Larsen Architects i samarbete med White.
- 10.15–12 Med humor som redskap**
Västerbottens museum arbetade under 2012 och 2013 tillsammans med Murberget, läns-
museet Västernorrland och Jamtli för att undersöka hur ljud används i friluftsmuseimiljön. Västerbottens museum valde att utgå från sitt profilområde "berättande" men med en ung målgrupp i sikte och med humor som redskap. Gå med på en tur bland gamla byggnader och hör om arbetet och resultatet med ljudburkarna fyllda med påhittade historier.
- 10.15–12 Stadsvandring**
Passa på att lära känna staden i norr, den med en genomsnittsålder på 37 år. Aktiviststaden som är i ständig förvandling. Turen går genom staden och avslutas vid Umeå turistbyrå i centrum, nära tåg och flygbuss.
- 10.15–15 Olofsfors bruk**
Följ med på en busstur till ett av Sveriges bäst bevarade järnbruk, Olofsfors, i Nordmalings kommun, 50 km söder om Umeå. Här möter vi intendenten Åsa Lindström som tar oss med på en guidad tur på området. Vi möter också smeden Sebastian Reichlin som, tack vare medel från Riksantikvarieämbetet, kan återställa stångjärnshammaren i körbart skick, en av två i Sverige! Se när Sebastian kör igång hammaren med hjälp av vattenkraft. Lunch serveras på bruket.
- 10.15–14 WORKSHOP: Ond design. . . . Västerbottens museum**
Museer väljer ofta att ställa ut designade föremål som "fina" och "bra". Men alla föremål kan brukas och missbrukas, vissa kan döda och lemlästa, andra har tillverkats under omänskliga förhållanden eller gett upphov till resursslöseri och miljöförstöring. I denna workshop berättar Clara Åhlvik och Anna Billing Wetterlundh om processen kring utställningen och utvecklingsprojektet Ond design och därefter undersöker vi tillsammans vad begreppet ond design kan betyda och försöker finna nya berättelser utifrån designade föremål.
- 10.30–14 WORKSHOP: Att använda muntligt berättande i mötet med publiken. Men hur gör man då!? . . . Västerbottens museum**
Sveriges enda berättarrantikvarie finns på Västerbottens museum och heter Marianne Folke-dotter. De senaste åren har hon åkt runt i Västerbotten för att inspirera, utbilda och samla muntliga berättelser. I den här workshopen får du lära dig berättelsens dramaturgi, hur man skapar en berättelse och vad den gör med publiken. Ett unikt tillfälle till fortbildning!

10.30-12

WORKSHOP: Ny teknik i kulturlandskapet ••• Västerbottens museum

Byggandet av sista etappen av E6 genom Världsarvet i Tanum har äntligen påbörjats efter 18 år av ändlösa diskussioner. Som en "pay back" till Världsarvet byggs också en ny rast- och informationsplats som skall fungera som en port till Världsarvet. Genom att använda oss av digital presentationsteknik kan vi göra »det osynliga synligt«. Vi kan visa landskapet som det såg ut för 3 000 år sedan. Detta genom att placera ut kikare med olika digitala filter som illustrerar det gamla landskapet, var det finns lämningar och ristningar samt hur det såg ut när vattennivån var högre än vad den är i dag. Med hjälp av tekniken kan besökarna också möta våra forntida Tanumsbor, och få tillgång till deras berättelser, satt i relation till utsikten och olika platser i landskapet. Under denna workshop kommer deltagarna att få utforska, uppleva och lära sig ett urval av designmetoder som används vid utvecklings- och innovationsarbete. Workshopen kräver inga förkunskaper utan syftar till att introducera deltagaren till praktiska metoder och verktyg. Workshopen leds av Carl Heath och Jacob Michelsen, forskare och designers vid Interactive Institute Swedish ICT, samt Per Myren Changemaker AB.

10.30-12

WORKSHOP: Att arbeta med HBTQ och mänskliga rättighetsfrågor

••• Västerbottens museum

Ett samtal mellan personer och organisationer med vana av att arbeta i komplicerade miljöer, i länder där HBTQ-frågor är mycket kontroversiella. Samtalet skall inspirera till vidare arbete med frågorna internationellt och undanröja de rädslor och det negativa risktänkande som ofta finns i dessa frågor. Vi ger praktiska tips och råd hur man kan gå tillväga och vad man bör tänka på. Medverkande Ulf Petersson, The Unstraight museum.

10.30-12

WORKSHOP: Pedagogik i en tid av teknikpanik ••• Konstnärligt campus, Bildmuseet

Hur kan vi på bästa sätt kombinera ny teknik med användarvänlighet? Kom och prova och lär dig mer om de senaste trenderna inom teknik för utställare; gestbaserad teknik, multitouch-funktioner, 3D skanning och 3D skrivare med mera. Dessutom visas inomhusnavigering med hjälp av smartphones. Riksutställningar med samarbetsparter lotsar dig runt och reder ut begreppen. Efter workshopen drop-in för alla 12.00–13.00.

Info

Registrering sker på Umeå Folkets hus tisdag 8 april från kl 09.

Kontakt vårmötet: Anki Berg, projektledare
anki.berg@sverigemuseer.se, 070-320 81 55

Kontakt anmälan/registrering:
Meetagain Konferens
varmote2014@meetagain.se, tel: 08-664 58 00

Länk till anmälan och program på sverigemuseer.se samt raa.se

Bildmuseet

Bildmuseet är en aktiv scen för internationell samtidskonst men också andra visuella uttryck. Framgångsrika samarbeten med konstnärer och konstinstitutioner över hela världen har gjort att konsthallen sedan 1990-talet uppmärksammas även av internationell media. Bildmuseet är en del av Umeå universitet och sedan 2012 beläget på Konstnärligt campus vid Umeälvens strand, granne med Konsthögskolan, Arkitekthögskolan, Designhögskolan och Humlab-X. Den nya och sju våningar höga museibyggningen har blivit ett landmärke för staden med sin kubistiska form och vackra lärkträfasad med stora oregelbundet placerade fönster.

Flera av seminarierna under Vårmetets dag 2 samt mingelmiddagen dag 1, äger rum på Bildmuseet. Konstnärligt campus med Bildmuseet ligger vid älven ca 7 minuters promenad från stadens centrum. Buss från Vasaplan/Umeå Folkets hus: 1, 5, 6, och 8. Hållplats Östra Strandgatan. Det går bra att betala med Visakort på bussarna.

Västerbottens museum

Ett av landets mest välbesökta läns museer finns i Umeå – 250 000 besökare per år – och är att betrakta som en kulturinstitution med starka rötter i museivärlden. Här satte museimän som Per-Uno Ågren och Sune Jonsson sin prägel på verksamheten under 1970-80 tal och hittade en modell som blev stilbildande för andra museer runt om i landet.

Idag är Västerbottens museum en framgångsrik arena för dokumentärfotografi, berättande och samiska kulturarv. Med byggnaderna på friluftsmuseet och stora traditionsbärande evenemang är Västerbottens museum ett självklart besöksmål i Umeå.

Seminarier, idétorg och mingelmiddag dag 2 äger rum på Västerbottens museum. Följ skyltning mot Gammlia. Promenadavstånd från Umeå Folkets hus (city): ca 13 minuter. Buss från Vasaplan/Umeå Folkets hus: 2 och 7. Hållplats Gammlia. Det går bra att betala med Visakort på bussarna.

Hitta hit

- A Centralstation
- B Östra station
- C Vasaplan
- D Umeå Folkets Hus
- E Guitars the Museum
- F Konstnärligt campus med Bildmuseet
- G Västerbottens museum
- H Umeå universitet

- I Hotell Aveny, Rådhusplanaden
- J Clarion Hotell Uman, Storgatan
- K Stora hotellet, Storgatan
- L Scandic Plaza, Storgatan
- M Scandic Hotell Syd, Teg
- N OK Hotell, Rothoffsvägen
- O Hotell Björken, Lasarettbacken

..... Gångväg

Om Umeå!

Utnämningen av Umeå till Europas kulturhuvudstad är en naturlig följd av en medveten satsning på kultur som pågått i Umeå ända sedan mitten av 1970-talet. Attityden är öppen och tillåtande – här ryms alla sorters smaker när det gäller kultur och det finns alltid plats för både unga och äldre.

Umeå har ett pulserande kulturliv med flera stora internationella festivaler årligen, gästspel av högsta klass och kulturella samarbeten på olika plan. Till detta ska läggas körer, estetiska utbildningar, Norrlandsoperan med sin symfoniorkester, välbesökta museer, gallerier och ett stort barnkultur-utbud av hög kvalitet.

Här finns också ett stort utbud av musikarrangemang och olika klubbar. Grupper och artister som Deportees, Refused, Meshuggah och Lisa Miskovsky har gjort Umeås musikscen känd.

Samiskt kulturarv

Den samiska kulturen har också en given plats i Umeå, med den årliga Samiska veckan som ett uttryck. Västerbotten har sedan urminnes tider ingått i det vidsträckta område där samer bedriver renskötsel. Än i dag vandrar renarna ända till kusten för att söka vinterbete. Samerna är Sveriges, och i princip hela Europas, enda urfolk.

Forskning i världsklass

Umeås universitet bedriver forskning av högsta internationella klass inom många områden. Det nya Konstnärligt campus vid älven i centrala Umeå är en smältdegel för utbildning, forskning och yrkesverksamhet inom arkitektur, design, konst och nya medier.

Umeås identitet kan sägas vara förändring och förnyelse. Med en genomsnittsålder på 38 år är Umeå också en av landets "yngsta" städer.

Mer om Umeå på www.umea2014.se

HUVUDSPONSOR

SAMARBETSPARTNERS

BILDMUSEET

**UMEÅ
UNIVERSITET**

ARRANGÖRER

